

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1 A
2513 AA S GRAVENHAGE
2513AA22XA

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
F 070 333 44 00
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2017-0000002045

Uw referentie
2016Z24582 en 2016Z24892

Datum 24 januari 2017

Betreft 2 sets Kamervragen van de leden Karabulyt (SP) en Voortman (GL)

Hierbij zend ik u de antwoorden op de volgende Kamervragen.

- Van het lid Karabulut (SP) over "de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep inzake ongehuwd samenwonenden, waarvan de één voor de ander zorgt, niet zonder meer mogen worden beschouwd als stel en de uitkering niet zonder meer mag worden gekort (ingezonden 21 december 2016)".
- Van het lid Voortman (GL) "over de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 6 december jongstleden over een zorgbehoevende bijstandsgerechtigde die samenwoont met haar zorgverlener (ingezonden 23 december 2016)".

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

Jetta Klijnsma

2016Z24582

Vragen van het lid Karabulut (SP) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep inzake ongehuwd samenwonenden, waarvan de één voor de ander zorgt, niet zonder meer mogen worden beschouwd als stel en de uitkering niet zonder meer mag worden gekort (ingezonden 21 december 2016)

Datum

24 januari 2017

Onze referentie

2017-0000002045

Vraag 1

Wat is uw reactie op de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRB) dat ongehuwd samenwonenden, waarvan de één voor de ander zorgt, niet zonder meer mogen worden beschouwd als stel en de uitkering van de één dan ook niet zonder meer mag worden geschrapt als de ander voldoende inkomsten heeft? 1)

Antwoord 1

Op personen die samenwonen én een gezamenlijke huishouding voeren (gehuwd of ongehuwd) is de bijstandsnorm van "gehuwden" van toepassing. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor samenwonende bloedverwanten in de tweede graad (broers en zussen) die een gezamenlijke huishouding voeren. Alleen samenwonende familieleden te weten bloed- en aanverwanten in de eerste graad (ouders- (pleeg)kinderen) zijn hiervan uitgezonderd.

In de Participatiewet (destijds WWB) is per 1-1-2004 een amendement van de Kamer opgenomen dat regelt dat "broers en zussen" die een gezamenlijke huishouding voeren, bij de beoordeling van het recht op bijstand ook worden uitgezonderd van de toepassing van de gehuwdennorm, indien er bij één van hen een zorgbehoefte bestaat. Dit amendement is destijds door de toenmalige staatssecretaris ontraden omdat er met het amendement sprake zou zijn van discriminatie jegens andere ongehuwd samenwonenden met een zorgbehoefte partner. Het amendement is niettemin door de Kamer aangenomen.

Op 6 december jl. heeft de CRvB in een aldaar specifiek aanhangig gemaakte casus geoordeeld dat de betreffende regeling in de Participatiewet voor zover "de uitzondering wegens het bestaan van een zorgbehoefte is beperkt tot bloedverwanten in de tweede graad, wegens strijd met artikel 26 van het IVBRP (discriminatie) buiten toepassing dient te worden gelaten". De thans voorliggende uitspraak van de CRvB acht ik in lijn met hetgeen de toenmalige staatssecretaris aan de Kamer heeft gemeld.

Vraag 2

Welke wettelijke aanpassingen gaat u treffen om gehoor te geven aan het oordeel van de Centrale Raad van Beroep dat er geen rechtvaardiging is voor de verschillende behandeling van samenwonende tweedegraadsbloedverwanten en andere ongehuwd samenwonenden, indien één van hen zorgbehoevend is?

Antwoord 2

De uitspraak van de CRvB d.d. 6 december 2016 heeft tot gevolg dat de Participatiewet moet worden gewijzigd. Hiertoe worden momenteel voorbereidingen getroffen.

Zolang de Participatiewet niet is gewijzigd zijn de gemeenten gehouden om in voorkomende individuele gevallen rekening te houden met de genoemde CRvB uitspraak. Dit betekent dat de uitzondering die volgens de huidige wettelijke regeling alléén geldt voor tweede graads bloedverwanten op alle ongehuwd samenwonenden van toepassing is mits aan de voorwaarden van de zorgbehoefte wordt voldaan. Naar vaste rechtspraak wordt als zorgbehoefte aangemerkt de persoon van wie is vastgesteld dat hij vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard in aanmerking komt voor een

opname in een AWBZ-inrichting (thans: Wlz-inrichting). Voorts is van zorgbehoefte sprake als de persoon die vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard duurzaam is aangewezen op dagelijkse hulp bij alle of de meeste algemene dagelijkse levensverrichtingen, of is aangewezen op constant toezicht teneinde mogelijk gevaar voor zichzelf of anderen te voorkomen.

Ik zal in de eerstkomende verzamelbrief de gemeenten informeren hoe te handelen in afwachting van deze wetswijziging.

Datum

24 januari 2017

Onze referentie

2017-0000002045

1)

<https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:CRVB:2016:4487>

2016Z24892

Vragen van het lid Voortman (GroenLinks) aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 6 december jongstleden over een zorgbehoevende bijstandsgerechtigde die samenwoont met haar zorgverlener (ingezonden 23 december 2016)

Datum

24 januari 2017

Onze referentie

2017-0000002045

Vraag 1

Bent u bekend met de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep op 6 december 2016? 1)

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het ermee eens dat de Participatiewet op dit moment in strijd is met de uitspraak van Centrale Raad van Beroep, aangezien de wet onderscheid maakt tussen samenwonende bloedverwanten in de tweede graad en andere samenwonenden, in de situatie dat één van hen intensieve zorg nodig heeft?

Vraag 3

Wat betekent deze uitspraak voor het recht op bijstand voor ongehuwd samenwonenden zonder bloedverwantschap, in de situatie dat één van hen intensieve zorg nodig heeft? Ontstaat door deze uitspraak voor deze groep het recht op bijstand voor alleenstaanden?

Antwoord 2 en 3

Op personen die samenwonen én een gezamenlijke huishouding voeren (gehuwd of ongehuwd) is de bijstandsnorm van "gehuwden" van toepassing. Dit geldt dus bijvoorbeeld ook voor samenwonende bloedverwanten in de tweede graad (broers en zussen) die een gezamenlijke huishouding voeren. Alleen samenwonende familieleden te weten bloed- en aanverwanten in de eerste graad (ouders- (pleeg)kinderen) zijn hiervan uitgezonderd.

In de Participatiewet (destijds WWB) is per 1-1-2004 een amendement van de Kamer opgenomen dat regelt dat "broers en zussen" die een gezamenlijke huishouding voeren, bij de beoordeling van het recht op bijstand ook worden uitgezonderd van de toepassing van de gehuwdennorm, indien er bij één van hen een zorgbehoefte bestaat. Dit amendement is destijds door de toenmalige staatssecretaris ontraden omdat er met het amendement sprake zou zijn van discriminatie jegens andere ongehuwd samenwonenden met een zorgbehoefte partner. Het amendement is niettemin door de Kamer aangenomen.

Op 6 december jl. heeft de CRvB in een aldaar specifiek aanhangig gemaakte casus geoordeeld dat de betreffende regeling in de Participatiewet voor zover "de uitzondering wegens het bestaan van een zorgbehoefte is beperkt tot bloedverwanten in de tweede graad, wegens strijd met artikel 26 van het IVBRP (discriminatie) buiten toepassing dient te worden gelaten". De thans voorliggende uitspraak van de CRvB acht ik in lijn met hetgeen de toenmalige staatssecretaris aan de Kamer heeft gemeld.

De uitspraak van de CRvB d.d. 6 december 2016 heeft tot gevolg dat de Participatiewet moet worden gewijzigd. Hiertoe worden momenteel voorbereidingen getroffen.

Zolang de Participatiewet niet is gewijzigd zijn de gemeenten gehouden om in voorkomende individuele gevallen rekening te houden met de genoemde CRvB

uitspraak. Dit betekent dat de uitzondering die volgens de huidige wettelijke regeling alléén geldt voor tweede graads bloedverwanten, thans op alle ongehuwd samenwonenden van toepassing is mits aan de voorwaarden van de zorgbehoefte wordt voldaan. Naar vaste rechtspraak wordt als zorgbehoefte aangemerkt de persoon van wie is vastgesteld dat hij vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard in aanmerking komt voor een opname in een AWBZ-inrichting (thans: Wlz-inrichting). Voorts is van zorgbehoefte sprake als de persoon die vanwege ziekte of een stoornis van lichamelijke, verstandelijke of geestelijke aard duurzaam is aangewezen op dagelijkse hulp bij alle of de meeste algemene dagelijkse levensverrichtingen, of is aangewezen op constant toezicht teneinde mogelijk gevaar voor zichzelf of anderen te voorkomen.

Datum

24 januari 2017

Onze referentie

2017-0000002045

Vraag 4

Wat betekent deze uitspraak voor het opleggen van de kostendelersnorm voor ongehuwd samenwonenden zonder bloedverwantschap, in de situatie dat één van hen intensieve zorg nodig heeft?

Antwoord 4

De uitspraak van de CRvB heeft geen betrekking op de toepassing van de kostendelersnorm bij zorgbehoefte, maar uitdrukkelijk alléén op situaties waarin er sprake is van een gezamenlijke huishouding tussen twee ongehuwd samenwonende personen waarvan er één zorgbehoefte heeft.

Vraag 5

Zijn de gemeenten op de hoogte gebracht van deze uitspraak? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Zoals in antwoord 2 en 3 aangegeven heeft de uitspraak van de CRvB d.d. 6 december 2016 tot gevolg dat de Participatiewet moet worden gewijzigd. Hiertoe worden momenteel voorbereidingen getroffen. Ik zal in de eerstkomende verzamelbrief de gemeenten informeren hoe te handelen in afwachting van deze wetswijziging.

Vraag 6

Wordt de Participatiewet naar aanleiding van deze uitspraak aangepast? Zo ja, hoe precies? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Ja, zie hiervoor antwoord 2 en 3.

1) <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Centrale-Raad-van-beroep/Nieuws/Paginas/Verboden-onderscheid-bijstand-voor-samenwoners-met-zorgbehoefte.aspx>